

זְמַנָּא, כָּל אֵינּוֹן דְּלֹא טַעְמֵי טַעְמָא דְּמוֹתָא. מִנִּיהַ תְּהֵא
 לֹון מוֹתָא, וְיָקִים לֹון (מִיד). אֲמַאי. בְּגִין דְּלֹא יִשְׁתַּאֲר
 מִהֵהוּא זִוְהָמָא בְּעֵלְמָא כְּלָל, וְיֵהָא עֵלְמָא חֲדָתָא, בְּעוֹבְדֵי
 יְדוּי דְּקוֹדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. (תנינן י' דברים כו' קי"ג ע"ב)

(שייך לעיל ק"ו ע"א) (שמות כא) וְאִם אָמַר יֹאמֵר וְגו' לֹא אֵצְא
 חֲפְשִׁי. כְּמָה דְּאֲתַמַּר כְּדִין פְּגִים לִיהַ פְּגִימוּ. אִם בְּגַפּוּ
 יָבֵא, מֵהוּ בְּגַפּוּ. תְּנִינָן, כְּתַרְגוּמוּ, בְּלַחֲדוּי. יֵאוֹת הוּא.
 אֲבָל הָא תְּנִינָן, כָּל עֵלְמָא, לֹא קָאִים, אֱלֹא עַל גַּפָּא
 חֲדָא, דְּלוּיָתָן.

וְרוּזָא דָּא, בְּשַׁעֲתָא דְּקִימָא דְּכַר וְנוֹקְבָא, דְּדַכְר וְנוֹקְבָא
 בְּרָא לֹון קוֹדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּבְכָל מַה דְּאִזְלִין,
 עֵלְמָא מוֹדְעוּזַע, וְאֵלְמָלֵא דְּסַרְס קוֹדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא
 דְּכוּרָא, וְצִנָּן ית נוקבא, הוּוּ מִטְשֻׁטְשִׁין עֵלְמָא. וְעַל דָּא
 לֹא עֵבְדִין תּוֹלְדִין, (דְּבַר אַחַר וּמָאן דְּלֹא עֵבִיד תּוֹלְדִין בְּגַפּוּ) אִם בְּגַפּוּ
 יָבֵא, תְּחוֹת הֵהוּא גַּפָּא, דְּלֹא עֵבִיד תּוֹלְדִין עָאֵל. וְהוּאִיל
 וְכֹן, בְּגַפּוּ יֵצֵא, לְתַמָּן אֲתַדְחָא, וְלֹא עָאֵל לְפַרְגוּדָא
 כְּלָל, וְאֲתַדְחָא וְאֲטַרִיד מִהֵהוּא עֵלְמָא. בְּגַפּוּ יֵצֵא, בְּגַפּוּ
 יֵצֵא וְדָאי.

תָּא חֲזִי, מַה כְּתִיב, (ויקרא ב) עֲרִירִים יָמוּתוּ, עֲרִירִים (פְּתִיב)
 כְּלָל דְּכַר וְנוֹקְבָא. בְּרוּזָא דְּכוּרָא עָאֵל, וּבְרוּזָא
 דְּנוֹקְבָא יְפוּק. עָאֵל בְּהָאי, וְיְפוּק בְּהָאי. וְהָאי אִיהוּ אֲתַר,

דָּקָא אַתְּ דְּבִק בֵּיהּ בַּהֲהוּא עֲלָמָא, דִּהָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא
 לָא בְּעֵי דִיעוּל קָמִיָּה, מֵאן דְּמָסְרִס גְּרַמִּיָּה בְּהָאֵי עֲלָמָא.
 תָּא חֲזִי, מִן קָרְבְּנָא. דִּלָּא (דף ק"ט ע"א) הוּוּ מְקַרְבִּין קָמִיָּה
 סְרוּסָא, וְאַפִּיקוּ לֵיהּ, דִּלָּא יִתְקַרְב לְקָמִיָּה, וּפְקִיד
 וְאָמַר, (ויקרא כב) וּבְאַרְצְכֶם לֹא תַעֲשׂוּ. וְכֵן לְדַרְי דְּרִין אָסִיר
 לְסְרוּסֵי בְרִיִּין, דְּבָרָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּעֲלָמָא. דִּהָא
 כָּל סְרוּסָא, דְּסִטְרָא אַחְרָא אִיהוּ. וְאִי אִיהוּ אֲשַׁתְּדֵל,
 וְנָסִיב אִיתְתָּא, וְלֹא עֲבִיד תּוֹלְדִין, וְלֹא בְּעָא, וְאַף עַל
 גַּב דְּאִית לֵיהּ אִיתְתָּא, אוּ אִי הִיא לָא בְּעָאת, וְעָאל
 לְהֵהוּא עֲלָמָא, בְּלֹא תּוֹלְדִין, מַה כְּתִיב. אִם בַּעַל אִשָּׁה
 הוּא, וְלֹא אֲשַׁגְּחוּ לְפַעַל יְדוּי דְּמֵאֲרִיהוֹן, וַיִּצְאָה אִשְׁתּוֹ
 עִמּוֹ, אִיהוּ יַעוּל בְּגַפּוֹ דְּדְכוּרָא, וְאִיהִי בְּנוֹקְבָא. בְּגַפּוֹ
 יָבֵא בְּגַפּוֹ יֵצֵא כְּמָה דְּאִתְמַר, כִּלָּא עַל תְּקוּנָיָה.
 אִם אֲדָנִיו יִתֵּן לוֹ אִשָּׁה, כְּמָה דְּאִתְמַר, אִם אֲדָנִיו, דָּא
 אִיהוּ אֲדוֹן כָּל הָאָרֶץ. יִתֵּן לוֹ אִשָּׁה, מֵהַכָּא, דִּלָּאוּ
 בְּרִשׁוּתָא דְּבֵר נֶשׁ קִיִּמָּא לְמִיסְב אִתְתָּא. אֵלָּא (כִּלָּא מִשְׁלִי ט"ז
 פִּלְס מֵאֲזִנֵי מִשְׁפָּט יי') כִּלָּא בְּמֵאֲזִנִים לְעֵלוֹת. יִתֵּן לוֹ
 אִשָּׁה, דִּהָא לָאוּ בְּרִשׁוּתִיָּה אִיהוּ. וּמֵאן אִיהִי. הֵהִיא דִּלָּאוּ
 דִּילֵיהּ, וְלֹא אֲזַדְמַנְת לְגַבֵּיהּ, וּמֵאן אִיהִי. הֵהִיא דִּהוּת
 זְמִינָא לְאַחְרָא, וְאַקְדִים הֵאִי בְּרַחְמֵי, וְנָטִיל לָהּ, דָּא
 אֲתִיְהִיבַת לֵיהּ, דִּלָּא אֲתַחֲזִיאַת לֵיהּ. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא

חָמִי מֵרַחֵיק, וְחָמִי לִתְהִיָּא אֶתְתָּא, דְּזַמִּינַת לְאַפְקָא
 תּוֹלְדִין בְּעֵלְמָא. אֶקְדִּים הָאִי בְּרַחֲמֵי, וְאַתֵּיהִיבַת לִיה,
 וְעֵבִיד אִיבִין, וְזֹרַע וְזֹרַע, בְּאַתְתָּא (ס"א בְּגִנְתָּא) דְּלֹאו
 דִּילִיה, בְּגִין כֶּךָ, הָאִשָּׁה וְיִלְדִיה תְּהִיה לְאֲדֻנְיָה, וְהוּא
 יֵצֵא בְּגִפּוּ. אִי עֲנִיָּא מִסְכְּנָא, כִּמָּה אֲשַׁתְּדַל בְּרִיקְנִיָּא,
 לָאָה וְאֲשַׁתְּדַל לְמַעַבְד פִּירִין, בְּגִנְתָּא דְּלֹאו אִיהִי דִּילִיה,
 וְנִפְק בְּרִיקְנִיָּא.

סָבָא סָבָא, בְּעֵדְנִין (נ"א בְּעֵנִינִין) אֵלִין, לָא הוּיַת בְּרַגְלִיךָ דְּחִי
 לְתִרְעָא, כִּמָּאן דְּשָׁכִיב בְּאַרְעָא בְּלֹא תּוֹקְפָא, דְּהָא
 אֲתַחֲלֵשׁ וּמַחֲלֵשָׁא סָגִי, דְּלֹא יָכִיל, דְּחִי בְּרַגְלוּי. אֶתְתַּקֵּף
 סָבָא, וְלֹא תִדְחַל. הָא עֲנִיָּא מִסְכְּנָא, דְּאֲשַׁתְּדַל
 בְּרִיקְנִיָּא, אִימָא אִמָּאִי. אִי בְּגִין דְּזֹרַע בְּגִנְתָּא אַחֲרָא
 דְּלֹאו דִּילִיה, יָאוּת. אִי הָכִי (ס"א אֲבַל הָכָא) קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא
 יְהִיב לִיה הֵהוּא גִנְתָּא לְמִזְרַע בָּהּ, דְּהָא אִיהוּ לָא נָטִיל
 לָהּ. אֶלָּא תָּא חֲזִי כָּל מַלְיָן דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֵבִיד
 כְּלָהוּ בְּדִינָא אִינּוּן וְלֹא הוּי מְלָה בְּרִיקְנִיָּא הָאִי דְּקוּדְשָׁא
 בְּרִיךְ הוּא יְהִיב לִיה אֶתְתָּא וְעֵבֵד בָּהּ פִּירִין וְאִיבִין לָאו
 הָאִי כְּשָׂאָר בְּנֵי גִלְגּוּלָא וְלֹא דְּמִי מָאן דְּאֲשַׁתְּדַל בְּהָאִי
 עֲלָמָא לְאַסְגָּאָה אִילְנָא (ס"א וְלֹא יָכִיל) לְמָאן דְּלֹא בְּעָא
 לְאַסְגָּאָה וְלֹאֲשַׁתְּדַלָּא וְאַעְקָר וְאַפִּיל טְרַפִּין דְּאִילְנָא
 וְאַזְעָר אִיבָא דִּילִיה.

הָאִי דְאֲדוֹנִי יִהְיֶה לִּי אֶתְתָּא, בְּגִין לְמַעְבַּד אִיבִין, הָא
 אֲשֶׁתְּדִל בְּקִדְמִיתָא בְּגִין לְאַסְגָּאָה אִילָנָא, וְלֹא
 יִכִּיל. זְכַיִין כָּל כֶּךָ לִית לִיָּה, (ס"א דְבַנִּין גַּם כֵּן לִית לִיָּה) דְאִי הוּוּ
 זַפָּאָה כְּדָקָא יָאוּת, לָא הוּוּ תָב בְּגַלְגּוּלָא, (כְּאַבְנָא בְּקוּסְפִיתָא)
 דְהָא כְּתִיב, (ישעיה נב) וְנָתַתִּי לָכֶם בְּבֵיתִי וּבְחוּמוֹתַי יָד וְשֵׁם
 טוֹב מִבְּנִים וּמִבְנוֹת. וְהִשְׁתָּא דְלֹא זָכָה, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ
 הוּוּ חֲמִי, דְהָא אֲשֶׁתְּדִל וְלֹא יִכִּיל, הָאִי, אֲדוֹנִי יִתֵּן לוֹ
 אִשָּׁה, כְּמָה דְאֶתְמַר. וְכִיוּן דְחָס עָלֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּוּ,
 וְיִהְיֶה לִיָּה בְּרַחֲמֵי, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּוּ גַבֵּי מְדִידֵיהּ
 בְּקִדְמִיתָא, וְנָטִיל מַה דְגָרַע הָהוּוּ מִבּוּעָא, וּבְגִין כֶּךָ,
 הָאִשָּׁה וְיִלְדֵיהּ תְּהִיָּה לְאֲדוֹנֵיהּ, וּלְבַתָּר יִיתוּב, וְיִשְׁתַּדֵּל עַל
 גְּרַמִּיָּה, לְאַשְׁלוּמֵי גְרַעוּנִיָּה. עַד הֲכָא רְזָא דְקָרָא.
 סָבָא סָבָא, אֶתְ אֲמַרְתָּ עַל דָּא, דְבְּרִיקְנִיָּא אֲשֶׁתְּדִל, וְלֹא
 אֲשַׁגְּחַת עֲלֶךָ, דְבְּרִיקְנִיָּא אֶתְ אֲזִיל בְּמָה דְאֶמַרְתָּ,
 דְהָא קָרָא רְדִיף אֲבַתְרָךְ, דְסַתִּיר כָּל בְּנֵינָא דְבְּנִית עַד
 הִשְׁתָּא, וְאֶת חָשִׁיב דְאַנְתָּ מְשֻׁטָּא יִמָּא לְרַעוּתָךְ. וּמֵאִי
 אִיהוּ. דְכְּתִיב, וְאִם אָמַר הָעֶבֶד אֶהְבַּתִּי אֶת אֲדוֹנִי
 אֶת אֲשֶׁתִּי וְגו'.

אִי סָבָא סָבָא, לָאִי חִילָא, מַה תַּעֲבִיד, חֲשַׁבְתָּ דְלֹא לִיָּהוּי
 מֵאֵן דְרְדִיף אֲבַתְרָךְ, הָא הָאִי קָרָא רְדִיף אֲבַתְרָךְ,
 וְנִפְיָק מִבְּתָר כְּתָלָא, כְּאִילָה בְּחַקְלָא, מְדַלַּג דְלוּגִין

אֲבֹתָיךָ, תְּלִיסֵר דִּילוגֵינ דְּלִיג אֲבֹתָיךָ וְאֲדִבִּיק לָךְ, מַה
 תַּעֲבִיד סָבָא. הַשְּׂתָא אֵית לָךְ לְאַתְגַּבְרָא בְּחִילָךְ. דְּהָא
 גִּיבַר תַּקִּיף הָיִית עַד יוֹמָא. סָבָא סָבָא, הָוִי דְּכִיר יוֹמָא
 דִּתְלָגָא, ^(צ"ז ע"ב) כִּד זֶרְעָנָא פּוֹלִין, וְהוּוּ כַּמָּה גּוֹבְרִין בְּנֵי
 חֵילָא, ^(דף ק"ט ע"ב) לְקַבְלָךְ, וְאַנְתָּ בְּלַחֲוֹדְךָ, נְצַחְתָּ תְּלִיסֵר
 גְּבַרִין תַּקִּיפִין, בְּנֵי חֵילָא, דְּכָל חַד מִנֵּיהוּ קָטִיל אַרְיָא,
 עַד לָא יִיכּוֹל.

אִי לְאִינוּן תְּלִיסֵר גּוֹבְרִין נְצַחְתָּ, הָנִי תְּלִיסֵר דְּלִית בְּהוּ
 חֵילָא, אָלָא מְלִין, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה. אָמַר יֹאמֵר
 כְּתִיב. אָלָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲרַחֲיָה לְמַעַבְד דִּינָא
 לְכֻלָּא. כִּד מָטָא זְמָנָא דְּהָאִי אֲתַתָּא לְאַשְׁכַּחַא בַּר זּוּגִיָּה
 מַה עָבִיד קָטִיל לְדִין, וְנָטִיל לָהּ הַהוּא בַּר זּוּגָא, וְאִיהוּ
 נִפְיָק מִהָאִי עֲלָמָא בְּלַחֲוֹדוּי יַחֲדָאָה.

וְאִם אָמַר יֹאמֵר, הָא אוּקְמוּהָ חֲבַרְיָא כַּפְּשִׁיָּה דְּקָרָא.
 וְאִם אָמַר, בְּשִׁירוּתָא דְּשִׁית שְׁנִין, יֹאמֵר, בְּסוּפָא
 דְּשִׁית שְׁנִין, עַד לָא יַעוּל שְׁבִיעָאָה, דְּהָא אִי אָמַר, כִּד
 אִיהוּ אֲפִילוּ בִּיּוֹמָא חַד מִשְׁבִּיעָאָה, מְלוּי בְּטִלִין. מֵאִי
 טַעְמָא. הָעֶבֶד כְּתִיב, בְּעוֹד דְּאִיהוּ עֶבֶד, בְּשִׂתָּא
 שְׁתִּיתָאָה. אָמַר בְּשִׁירוּתָא דְּשִׁית שְׁנִין, וְלָא אָמַר בְּסוּפָא
 דְּשִׁית שְׁנִין, לָאוּ כְּלוּם הוּא, וּבְגִין כֶּף, תְּרִי זְמַנֵּי אָמַר
 יֹאמֵר.

וְהִכָּא, בְּעוֹד דְּאִיהוּ בְּהַאי אֲתַתָּא, אֲסַגִּי (ויקרא רמ"ד ע"א)
 צְלוֹתִין וּבְעוֹתִין בְּכָל יוֹמָא, לְגַבֵּי מַלְכָּא
 קַדִּישָׁא, כְּמַה דְּהוּה שִׁירוּתָא בְּרַחֲמֵי, הָכִי הוּא סוּפָא
 בְּרַחֲמֵי, וְדָא הוּא אָמַר יֵאמֹר. אָמוֹר בְּקַדְמִיתָא, כַּד
 אֲקַדִּים בְּרַחֲמֵי. יֵאמֹר בְּסוּפָא וְיִתְקַבֵּל בְּרַחֲמֵי. וּמַה יֵּאמֹר.
 אֲהַבְתִּי אֶת אֲדוֹנִי, דְּבִגִין דָּא, וּבִסְגִיאוֹ דְּצְלוֹתִין, רַחֲמִים
 לִי לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. אֲתַקִּין עוֹבְדוּי, וְאָמַר אֲהַבְתִּי
 אֶת אֲדוֹנִי אֶת אִשְׁתִּי וְאֶת בְּנֵי לֹא אֵצַא חִפְשִׁי. וְקוּדְשָׁא
 בְּרִיךְ הוּא קַבִּיל לִי, בְּהַהוּא תִּיּוּבְתָא, וּבְאִינוּן סְגִיאוֹ
 דְּצְלוֹתִין. מַה עָבִיד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מַה דְּהוּה זְמַן
 לְאַהֲדָרָא לִי בְּגִלְגּוּלָא, וּלְמַסְבֵּל עוֹנָשִׁין בְּהַאי עֲלָמָא,
 עַל מַה דְּעָבֵד, לָא אַהֲדָר לִי לְהַאי עֲלָמָא. וּמַה עָבִיד,
 קָרִיב לִי לְבִי דִּינָא דְּמִתִּיבְתָא דְּרַקִּיעָא, וְדִיִּינִין לִי,
 וּמְסַרִין לִי לְבִי מְלַקְיוּתָא, וְאַרְשִׁים לִי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ
 הוּא, הֵיךְ אֲתַמְסֹר לְבִי עוֹנָשָׁא, וּפְגִים לִי, לְמַהוּי תַּחּוֹת
 שְׁלִטְנִיה דְּעַרְלָה, (נ"א וּפְקִיד לִי לְמַהוּי תַּחּוֹת שׁוּלְטָנָא דִּיּוּבְלָא) עַד זְמַן
 יְדִיעָא, וּבִתֵּר פְּרִיק לִי.

אִי בְּהַהוּא זְמַנָּא דְּקָא עֲבַדִּין לִי פְּגִימוֹ, אִי מָטָא
 יוּבְלָא, אָפִילוּ יוֹמָא חַד לְיוּבְלָא, אֲתַחֲשַׁב כְּמַה
 דְּאֲשַׁכַּח זְמַנָּא עַד יוּבְלָא, הָכִי אֲתַעֲנֵשׁ וְלֹא יִתִּיר. אֲתָא
 יוּבְלָא, וְאַפְרוּק, וְעָאֲלִין לִי גוֹ פְּרַגּוּדָא. עַד הִכָּא.
 אֲסַתִּים עֵינוּי הַהוּא סָבָא, רַגְעָא חַדָּא.

פֶּתַח וְאָמַר, (מיכה ו) שִׁמְעוּ הָרִים אֶת רִיב יי' וְהָאֵיתָנִים
 מוֹסְדֵי אֶרֶץ כִּי רִיב לַיי' עִם עַמּוֹ וְגו'. אִי סָבָא, עַד
 הַשְּׁתָא הוּיִת בְּעַמְקֵי יַמָּא, וְהַשְּׁתָא דְלַגְתָּ בְּטוּרֵין תַּקִּיפִין,
 לְמַעַבְד עֲמַהוּן קֶרְבָּא. אֵלָא וְדַאי עַד כְּעוֹן, בִּימָא תַּקִּיפָא
 אַנְתָּ, אֲבַל עַד דְּאִזְלַת בְּעַמְקֵי יַמָּא, פִּגְעַת בְּאֵינּוֹן טוּרֵין
 תַּקִּיפִין, דִּי בְּגוּ יַמָּא, וְאַעְרַעַת בְּהוּ. הַשְּׁתָא אֵית לָךְ
 לְאַגְחָא קֶרְבָּא בְּעַמְקֵי יַמָּא, וּבַהֲנַהוּ טוּרֵין.

סָבָא לְאִי חֵילָא, מֵאֵן יַהֲבֵךְ בְּדָא, הוּיִת בְּשָׁלָם, וּבְעֵית
 לְכָל הָאִי, אַנְתָּ עַבְדַּת, אַנְתָּ סָבִיל. הַשְּׁתָא לִית
 לָךְ, אֵלָא לְאַגְחָא קֶרְבָּא, וּלְנִצְחָא כְּלָא, וְלֵא לְמַהֲדָר
 לְאַחֹרָא. אַתְקַף בְּחֵילָךְ, חֲגוּר חֲרָצְף, וְלֵא תְדַחַל,
 לְתַבְרָא הַנִּי טוּרֵין, דְּלֵא יִתְתַקְפוֹן לְגַבְךָ. אֵימָא לוֹן,
 טוּרֵין רְמָאִין, טוּרֵין תַּקִּיפִין, הֵיךְ אַתּוֹן מִתְתַקְפִין.

תְּרִי קָרְאִי כְּתִיבִי, חַד כְּתִיב, (מיכה ו) קוּם רִיב אֶת הַהָרִים
 וְתִשְׁמַעְנָה הַגְּבָעוֹת קוֹלְךָ. וְחַד כְּתִיב, שִׁמְעוּ הָרִים
 אֶת רִיב יי'. אֵלָא אֵית טוּרֵין, וְאֵית טוּרֵין. אֵית טוּרֵין,
 דְּאֵינּוֹן טוּרֵין (ג' ע"א) רְמָאִין לְעֵילָא לְעֵילָא, לְאֵלִין כְּתִיב,
 שִׁמְעוּ הָרִים אֶת רִיב יי'. וְאֵית הָרִים, דְּאֵינּוֹן טוּרֵין
 תְּתַאֲיִן לְתַתָּא מְנִייהוּ, לְאֵלִין כְּתִיב, קוּם רִיב אֶת הַהָרִים.
 דְּהָא רְדִיף מְצוּתֵין, (תיקונין ב"ג) אֵית לְגַבִּייהוּ. וְעַל דָּא אֵית
 טוּרֵין וְאֵית טוּרֵין.

וְאִי תִימָא, סָבָא, הָא כְּתִיב וְתִשְׁמַעְנָה הַגְּבָעוֹת, אֲלִין
 גְּבָעוֹת כָּל (ק"ב ע"ב, קב"ט ע"ב) אֵינּוֹן דְּלִתְתָא, וְהִשְׁתָּא
 אַנְתָּ עֶבֶיד לֹון הָרִים. אֲלָא הֵכִי הוּא, לְגַבֵּי אֵינּוֹן טוֹרִין
 רְמָאִין, אֲקָרוּן גְּבָעוֹת. כַּד אֵינּוֹן בְּלַחוּדֵיהוּ אֵינּוֹן הָרִים
 אֲקָרוּן.

תָּא חֲזִי, כְּתִיב וְהָאֵיתָנִים מוֹסְדֵי אַרְץ, כִּיּוֹן דְּכְתִיב שְׁמַעוּ
 הָרִים, (דף ק"י ע"א) מֵאֵן אֵינּוֹן הָרִים, וּמֵאֵן אֵינּוֹן אֵיתָנִים.
 אֲלָא, הָרִים וְאֵיתָנִים כְּלָהוּ חַד. אֲבָל אֵינּוֹן תְּלַת עֲלָאִין
 לְעֵילָא עַל רִישֵׁיהוּ. וְאֵינּוֹן תְּלַת לְתַתָּא מְנִייהוּ. וְכִלְהוּ
 חַד. הָרִים לְעֵילָא, וְעַלֵייהוּ אֲמַר דְּיֹוד (תהלים קבא) אִשָּׁא עֵינֵי
 אֶל הַהָרִים. וְאֲלִין אֵינּוֹן תְּלַת קַדְמָאִי. וְהָאֵיתָנִים מוֹסְדֵי
 אַרְץ, אֲלִין אֵינּוֹן תְּלַת בִּתְרָאִי, לְתַתָּא מְנִייהוּ, תְּרֵי סַמְכֵי
 בֵּיתָא, וְחַד חֲדוּה דְּבֵיתָא, וְאֲלִין אֲקָרוּן מוֹסְדֵי אַרְץ.
 אֵיתָנִים אֵינּוֹן, וְאֵיתָנִים אֲקָרוּן.

סָבָא סָבָא, הָא יַדְעַת, מֵאֵן דְּאַגָּח קָרְבָא, אִי לָא יַדַּע
 לְאַסְתְּמָרָא, לָא יִנְצַח קָרְבִין, אֲצִטְרִיךְ לְמַחָאָה
 בִּידֵיהּ, וְלְאַסְתְּמָרָא בְּרַעֲיוֹנֵיהּ, מַה דִּיהָא חָשִׁיב אַחְרָא,
 דִּיהָא חָשִׁיב אֵיהוּ, וְיַד יְמִינָא זְמִינָא תְּדִיר לְמַחָאָה.
 וּמַחְשְׁבוֹי וְיַדָּא שְׁמַאֲלִית, זְמִינָא תְּדִיר לְקַבְּלָא
 וְלְאַסְתְּמָרָא, וְיְמִינָא כְּלָא. הִשְׁתָּא אֲמַרְתָּ וְהָאֵיתָנִים,
 אֵיתָנִים אֵינּוֹן לְתַתָּא, וְהָרִים לְעֵילָא. אֲסַתְּמַר סָבָא, דְּהָא

רְעִיּוֹנָא אַחְרָא לְקַבְּלָךְ, וְכָתִיב, (תהלים פט) מִשְׁכִּיל לְאִתָּן
הָאֲזָרְחִי. וְדָא אִיהוּ אֲבָרְהָם סָבָא, וְאֶקְרִי אִיתָן, וְאִי
אֲבָרְהָם אִיהוּ אִיתָן, יִצְחָק וְיַעֲקֹב אִיתָנִים אֶקְרוּן. קוּם
סָבָא, דְּהָא יַדְעַת רְעִיּוֹנָא דָּא הוּי מַחֵי לְרְעִיּוֹנָךְ.

(במדבר כד) וַיֵּשֶׁא מִשְׁלוֹ וַיֹּאמֶר אִיתָן מוֹשֶׁבֶךְ וְשִׁים בְּסַלְעַ
קִנְיָה. אִיתָן: דָּא (ק"ט ע"ב, בלק י"ד ע"א) בְּקָר דְּאֲבָרְהָם.

וְהֵינּוּ, (בראשית מד) הַבְּקָר אֹר. דָּא עֲמוּדָא, דְּכָל עֲלָמָא
קִימָא עָלֵיהּ, וְנִהִירוּ דִּילֵיהּ מֵאֲבָרְהָם יָרִית. נִהַר הַיּוֹצֵא
מֵעֵדֶן אֶקְרִי. אִי סָבָא סָבָא, הָא רְעִיּוֹנָא אַחְרָא לְקַבְּלָךְ,
וְלֹא יַדְעַת לְאַסְתִּמְרָא, הֵיכִי מַגִּיחִין קָרְבָּא. סָבָא, אֵן הוּא
תּוֹקְפָא דִּילָךְ, וְדָאִי (קהלת ט) לֹא לְגַבּוּרִים הַמְּלַחֲמָה.

כְּתִיב מִשְׁכִּיל לְאִיתָן הָאֲזָרְחִי, וְכָתִיב מִשְׁכִּיל לְדָוִד, דָּא
נִהַר הַיּוֹצֵא מֵעֵדֶן, דְּאִיהוּ תּוֹרְגָמֵן לְדָוִד, לְאוֹדְעָא
לֵיהּ, מֵאֵינּוֹן מְלִין סְתִימִין עֲלָאִין. אִי מִשְׁכִּיל אִיהוּ נִהַר
דְּנַפְיָק מֵעֵדֶן. אִיתָן הָאֲזָרְחִי אֲבָרְהָם, אִיהוּ לְעִילָא וְדָאִי,
הָא יַדְעָנָא. וְאִף עַל גַּב דְּאַנָּא סָבָא, עַל רְעִיּוֹנָא דָּא
מַחִינָא. אִיתָן הָאֲזָרְחִי, תְּרִין דְּרָגִין אֵינּוֹן. כְּמָה דְּאִתָּ
אָמַר, בְּקָר אֹר. אֹר, הוּא אֲבָרְהָם. (ויקרא ו' ע"א, כ"ב ע"ב) בְּקָר
הוּא נִהַר. אוּף הֵכִי, אִיתָן הָאֲזָרְחִי, אֲזָרְחָא, הוּא אֲבָרְהָם.
אִיתָן, כְּמָה דְּאִתְּמַר, דָּא הֵהוּא נִהַר דְּנִגִּיד וְנַפְיָק מֵעֵדֶן.
הַשְׁתָּא סָבָא, קוּם קָאִים עַל רְתִיכָךְ, דְּהַשְׁתָּא תַּנְפּוּל

וְלֹא תִיכּוֹל לְמִיקָם. הָא שְׁלֵמָה מְלֻכָא, אֲתִי בְּחִילוּי
 וּרְתִיכּוּי וְגַבְרוּי וּפְרָשׁוּי, וְאֲתִי לְקַבְּלָךְ, קוּם פּוּק מִן
 חֻקְלָא, דְּלֹא יִשְׁכַּח לָךְ תַּמָּן. כְּתִיב (מלכים א ח) וַיִּקְהֲלוּ אֶל
 הַמֶּלֶךְ שְׁלֵמָה כָּל אִישׁ יִשְׂרָאֵל בִּירַח הָאֵיתָנִים בַּחַג וְגו'.
 יֶרַח דְּאֲתִילִידוּ בֵּיהּ הָאֵיתָנִים, וּמֵאן אֵינּוּן. אֲבָהֵן, וְאֵינּוּן
 אֵיתָנֵי עוֹלָם. וַיֶּרַח דָּא, אֵיהּ תִּשְׁרִי. דְּאֶלְפָא בֵּיתָא אֶהְדַּר
 לְמַפְרַע מִתַּתָּא לְעִילָא.

וְתוּ מִמִּילָךְ, יְאוּת דְּתַפּוּק מִן חֻקְלָא, וְלֹא תִשְׁתַּכַּח תַּמָּן.
 אֵילוּ כְּתִיב מִשְׁכִּיל לְאֵיתָן הָאֲזָרְחֵי כַּדְקָאֲמַרְתָּ. הֲשֵׁתָא
 דְּכְתִיב מִשְׁכִּיל לְאֵיתָן הָאֲזָרְחֵי. לֵית קֶרְבָךְ כְּלוּם, וְתַפּוּק
 מִן חֻקְלָא, בְּעַל כְּרַחֲךָ וְלֹא תִתְחַזֵּי תַמָּן.

אִי סְבָא עֲנִיא מְסַכְנָא, הֵיכִי תַפּוּק. אִי הֵכִי, יִנְצַחוּן לָךְ
 וְתַעְרוּק מִן חֻקְלָא, כָּל בְּנֵי עֲלָמָא יִרְדְּפוּן אֲבַתְרָךְ,
 וְלֵית לָךְ אֲנַפִּין לְאֲתַחְזָא קָמִי בַר נָשׁ לְעֲלָמִין. הֵכָא
 אֲוִמִּינָא, דְּלֹא אַפּוּק מִן חֻקְלָא, וְהֵכָא אֲתַחְזֵי אֲנַפִּין
 בְּאֲנַפִּין בְּשְׁלֵמָה מְלֻכָא, וְכָל אִישׁ יִשְׂרָאֵל, וְגוּבְרִין
 וּפְרָשִׁין וּרְתִיכִין דִּילֵיהּ. קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יְסִייעַ לָךְ
 סְבָא, דְּהָא לָאִי חִילָא אַנְתָּ. קוּם סְבָא אַתְגַּבְר בְּחִילָךְ
 וְאַתְתַּקַּף, דְּעַד יוּמָא דָּא הוּיָת גִּיבְר תַקִּיף בְּגוּבְרִין.

פְּתַח וְאֲמַר, מִשְׁכִּיל לְאֵיתָן הָאֲזָרְחֵי. אֵילוּ כְּתִיב מִשְׁכִּיל
 לְדוֹד, כַּדְקָאֲמַרְתָּ, אֲבָל מִשְׁכִּיל לְאֵיתָן, אֵית

מִשְׁפִּיל וְאִית מִשְׁפִּיל. אִית מִשְׁפִּיל לְעֵילָא, וְאִית מִשְׁפִּיל
 (בראשית ט"ז ע"ב) לְתַתָּא. מִשְׁפִּיל לְאִיתָן בְּזִמְנָא דְהָהוּא נְהָר,
 קָם בְּתַאוּבְתָא כָּל שְׁיִיפֵן חֲדָאן וּמִתְחַבְּרֵן לְגַבִּיהָ, וְאִי הוּא
 (דף ק"י ע"ב) סָלִיק, עַד דְּמוּחָא עֲלָאָה אֲתַפְיִיס לְגַבִּיהָ, וְחֲדַי
 לְקַבְלִיהָ. וּכְדִין מִשְׁפִּיל לְאִיתָן הָאֲזֻרְחִי, מִשְׁפִּיל לִיהָ,
 וְאוֹדַע לִיהָ עַל יְדָא דְאַבְרָהָם (ס"א על ידוֹי דְאַבְרָהָם) רְחִימוּי, כָּל
 מַה דְּאַצְטְרִיךְ, וְהָהוּא מוּחָא עֲלָאָה מִשְׁפִּיל לְאִיתָן. וְכַד
 דָּוִד מִלְכָּא, אֲתַתְקֵן בְּתַיִאוּבְתָא לְגַבִּיהָ, אִיהוּ מִשְׁפִּיל
 לְדָוִד. כְּמַה דְּהָוָה מוּחָא עֲלָאָה, מִשְׁפִּיל לִיהָ. וְעַל דָּא,
 אִית מִשְׁפִּיל, וְאִית מִשְׁפִּיל. (אִית מִשְׁפִּיל).

בְּיֶרַח הָאִיתָנִים, דְּאֲתִילִידוּ בְּהָא יֶרַח אִיתָנִים, בְּנִינָא
 לְתַתָּא אִיהוּ כְּגוּוּנָא דְלְעֵילָא, וְאֲתִילִידוּ בֵּיהָ
 הָרִים וְאִיתָנִים. הָרִים סְתִימִין. אִיתָנִים: יֶרְכִין תְּקִיפִין
 כְּנַחֲשָׂא, וְהָהוּא אִיתָן בֵּינֵיהוּ.

קוּם סְבָא, הוּי מְחִי לְכָל סְטְרִין, בְּשַׁעְתָּא דְסָלִיק מִשָּׁה
 לְקַבְלָא אֲוֵרִיתָא, מָסַר לִיהָ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא
 שְׁבַעִין מִפְתָּחֵן דְּאֲוֵרִיתָא. כַּד מָטָא לְתַשְׁעָה (רְשִׁיתִין)
 וְחֲמִשִּׁין, הָוָה חֵד מִפְתָּחָא גְּנִיז וְסְתִים, דְּלָא הָוָה מָסַר
 לִיהָ, אֲתַחְנֵן לְקַמִּיהָ. אָמַר לִיהָ, מִשָּׁה, כָּל מִפְתָּחֵן עֲלָאִין
 וְתַתָּאִין בְּהָאִי מִפְתָּחָא תְּלִיין. אָמַר לְקַמִּיהָ, מָאֲרִיָּה
 דְּעֲלָמָא, מַה שְׁמִיהָ. אָמַר לִיהָ אִיתָן. וְכָל אֵינֻן אִיתָנִים

בֵּיהַ תִּלְיִין, וּבֵיהַ קִיּוּמָן לְבַר מְגוּפָא דְתוֹרָה שְׂבַכְתָּב אִיהוּ.
אוֹדַע לֵיהַ, וּמִשְׁכִּיל לֵיהַ, אִיהוּ עֲקָרָא וּמִפְתָּחָא דְתוֹרָה
שְׂבַכְתָּב.

וְכַד אַתְתְּקַנַּת תוֹרָה שְׂבַעֲל פֶּה לְגַבִּיהַ, עִיקָרָא דְהִיכְלָא
הוּא מִפְתָּחָא (בראשית ל"ז ע"ב) דִּילָהּ, (לְגַבִּיהַ) וְדַאי כְּדִין
מִשְׁכִּיל לְדוֹד. וּמְגוּ (ק"ח ע"ב) דִּירְתָא תוֹרָה שְׂבַעֲל פֶּה,
(לְגַבִּיהַ) אַתּוּן לְמַפְרַע. עַל דָּא אַקְרִי תְשַׁרְי תְשַׁר
אִיהוּ, אָבַל בְּגִין דְאִיהוּ רְזָא דְשָׁמָא קְדִישָׁא חֲתִים בֵּיהַ
קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, אַתְ דְשָׁמִיּה י'. בְּמִזְבַּח, חֲתִים בֵּיהַ ה',
הֲרֻשְׁתָּ עַד חֲצֵי הַמִּזְבֵּחַ. אַתְתָּ דְבוֹרָה, וְחֲתִים בֵּיהַ ו',
וְהִינּוּ דְכְתִיב, (שופטים ה) וְתִשַׁר דְבוֹרָה. וּבְאַתְרָא דָּא, חֲתִימוּ
דְשָׁמָא קְדִישָׁא, דְאַחֲתִים בֵּיהַ.

וְהַהוּא מִפְתָּחָא, כַּד פִּתְחָא בְּתוֹרָה שְׂבַעֲל פֶּה, בְּעִינָן
לְאַשְׁתְּמוּדְעָא לֵיהַ, וְדַא אִיהוּ (מ"ז ע"ב) תְנִיא, אִיתָן
מוֹשְׁבָךְ, בְּרִייתָא לְבַר מְגוּפָא. אִיתְנִים: אִינּוּן תְנִאִים.
עֲמוּדִים סְמִכִין, לְבַר מְגוּפָא. הֲשִׁתָּ אִיתָ לְאוֹדְעָא מְלָה,
בְּזִמְנָא דְאֵלִין לְגַבִּי תוֹרָה שְׂבַכְתָּב, אַקְרוּן אִיתְנִים. לְגַבִּי
תוֹרָה שְׂבַעֲל פֶּה, אַקְרוּן תְנִאִים. אִיתָן, לְגַבִּי תוֹרָה
שְׂבַכְתָּב. תְנִיא, לְגַבִּי תוֹרָה שְׂבַעֲל פֶּה. וְכֻלָּא כְּדָקָא
יֵאוּת.

חֲבַרְיָא, הָא אַנָּא בְּחַקְלָא. שְׁלֵמָה מְלֻכָּא, וְגוֹבְרִין

תִּקְיִפִּין דִּילִיָּהּ. יִיְתִי וַיִּשְׁכַּח חַד סְבָא, לָאִי בְּחִילָא, תִּקְיִף
 גִּיבָר, נִצַּח קָרְבִּין. הָא יִדְעֵנָא דְאַתָּא, וְקִימָא לְבַתֵּר
 טִינָרָא דְחַקְלָא, וְהוּא אֲשַׁגַּח בִּי, וְהִיךְ גְּבוּרְתִי קִימָא
 בְּחַקְלָא, בְּלַחֲדוּי אֲשַׁגַּח, דְּאִיהוּ אִישׁ שְׁלוֹם, מֵאִרְיָה
 דְּשְׁלָמָא, וְאֹזֶל לִיָּהּ. הַשְׁתָּא סְבָא, גְּבוּרְתֵךְ עֲלֵךְ, וְאַנְתָּ
 בְּלַחֲדוּךְ בְּחַקְלָא, תּוּב לְאַתְרֵךְ. וְשֹׂאֲרֵי זֵינְךָ מֵעֲלֵךְ. (ד"א)

בְּמָאן דְנָפִיק מִן חַקְלָא

(מִיכָה ו) שְׁמַעוּ הָרִים אֶת רִיב יִי' וְהֵאֲתַנּוּם מוֹסְדֵי אֶרֶץ.
 שְׁמַעוּ הָרִים כְּדַקְאֲמָרְן. וְהֵאֲתַנּוּם מוֹסְדֵי אֶרֶץ,
 מוֹסְדֵי אֶרֶץ וְדָאִי, דְּהָא מְנַיְיָהוּ אַתְּזֹן, וּמְנַיְיָהוּ קַבִּיל כּל
 יוּמָא, וְאַיְנוּן מוֹסְדֵי אֶרֶץ.

(מִיכָה ו) כִּי רִיב לַה' עִם עַמּוֹ, מֵאֵן הוּא דִּיכִיל לְמִיקָם בְּרִיב
 דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא (כָּל שְׁבוּן) בְּיִשְׂרָאֵל. וְעַל דָּא אָמַר
 לְאַלִּין, שְׁמַעוּ הָרִים אֶת רִיב ה', דָּא אִיהוּ מְצוּתָא חֲדָא.
 קוּם רִיב אֶת הָהָרִים, מְצוּתָא תְנַיְינָא. דְּנִצַּח בְּהוּ קוּדְשָׁא
 בְּרִיךְ הוּא, כָּל אֵלִין רִיבוּת לְיִשְׂרָאֵל, וְכָל אֵינּוּן תּוֹכְחוֹת,
 כְּלָהוּ כְּאַבָּא דְּאוּכַח לְבְרִיָּה, וְהָא אוּקְמוּהָ.

בִּיעֲקֹב כְּתִיב, בְּשַׁעֲתָא דְבַעָא לְנִצְחָא בְּהַדְיָה, מַה
 כְּתִיב, (הוֹשַׁע יב) וְרִיב לִיִּי עִם יְהוּדָה וְלִפְקוּד עַל
 יַעֲקֹב. מַה רִיב אִיהוּ, כְּמָה דְכְּתִיב, (הוֹשַׁע יב) בְּבִטְוֵן עֲקֹב אֶת
 אַחִיו. עַל הָאִי מְלָה אַתָּא תּוֹכְחָה, וְכָל אֵינּוּן רִיבוּת. וְכִי

לְאוּ מְלָה רַבְרָבָא אִיהוּ, בַּבְּטָן עָקב אֶת אַחיוּ וְגו'. הַאי
 לְאוּ מְלָה זְעִירָא אִיהוּ, מַאי דְעָבִיד בַּבְּטָן. וְכִי עוֹקְבָא
 עָבִיד בַּבְּטָן, אֵין וְדַאי.

ס"א

(נ"א וְדַא אַתְמַר) (אָבֵל) בְּכֵלָא,
 דְּחָה יַעֲקֹב לְעֵשׂו
 אַחיוּ, בְּגִין דְּלֹא יָהֵא לִיה
 חוּלְקָא כָּלֵל. עֵשׂו לֹא
 הִתְרַעַם אֶלָּא מִחַד דְּאֵינּוּן
 תְּרִין, דְּכַתִּיב, (בְּרֵאשִׁית כו)
 וַיַּעֲקֹבֵנִי זֶה פַעַמִּים. פַּעַמִּים
 מִבְּעֵי לִיה, מַאי זֶה. אֶלָּא,
 חַד דְּאָקִישׁ לְתִרִין. חַד דְּנִפְק
 לְתִרִין. וּמַאי גִיהוּ. בְּכַרְתִּי
 אַתְהַפְּכוּ אַתּוּן, וְהוּה
 בְּרַכְתִּי. זֶה פַעַמִּים: חַד,
 דְּאַתְקִשׁ לְתִרִין.

וְלֹא יָדַע עֵשׂו מַה דְּעָבִיד לִיה
 בַּבְּטָן, אָבֵל רַב מְמַנָּא דִּילִיה
 יָדַע הוּה, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא
 אַרְגִּישׁ שְׂמִיָּא וְחִילֵיהּ
 לְקָלָא דָּא, דְּהָא בְּרַכָּה
 וּבְכוּרָה לֹא תִבַע מְמַנָּא
 דִּילִיה, וְלֹא אָמַר. דְּהָא
 בְּרַכָּה הוּה לִיה לְמַתְּבַע,

הַאי קָלָא דְאַתְתָּא, דִּיכְלָא
 קָלָא דְחֻיָּא לְאַחַדָּא
 בְּה, כְּכִלְבָּא בְּכִלְבְּתָא, מֵאן
 אִיהוּ. (דף קי"א ע"א) אֶלָּא תָּא חֻי,
 דְּלִית בְּכָל קָלִין דְּנָשִׁין
 דְּעֵלְמָא, דִּיכְלָא קָלָא דְחֻיָּא
 לְאַתְדִּבְקָא בְּה, וְלְאַתְאַחַדָּא
 בְּה, וְלְאַשְׁתַּתְּפָא בְּה. אֶלָּא
 תְּרִין נָשִׁין אֵינּוּן דִּיכְלָא
 קָלָא דְחֻיָּא לְאַתְאַחַדָּא
 בְּהוּן, חַדָּא. הַאי דְּלֹא נְטִירַת
 סוּאָבוּת נְדוּתָהּ, וַיְמִי
 לְבוּנָהּ, כְּדָקָא יָאוּת, אוּ
 דְּאַקְדִּימַת יוּמָא חַדָּא
 לְטְבוּל. וְחַדָּא, הַאי אַתְתָּא
 דְּמֵאחַרַת לְבַעְלָה עוּנָה דִּילָהּ
 לְמַעַבְד צַעְרָא לְבַעְלָה, בְּר
 אִי אִיהוּ לֹא חֵיִישׁ, וְלֹא
 אֲשַׁנַּח לְדָא.

וְלֹא תִבַע. אַחֻוּהָ הִיא תִבַע
 וְדַאי, דְּכַתִּיב, (ישעיה נח)
 וּמִבְּשָׂרְךָ לֹא תִתְעַלֵּם וְלֹא
 בָּעָא יַעֲקֹב לְמִיָּהֵב לִיה
 לְמִיכַל, עַד דְּנִטַּל מִנִּיה
 בְּכוּרְתָא דִּילִיה.

מָאֵי בְּכוּרָה נִטַּל מִנִּיה,
 הַבְּכוּרָה דְּלַעֲיִלָא וְתַתָּא.
 בְּכֻרָה חֶסֶר וי. כְּדִין עָקֵב אֵת
 אַחִיו, וְדַאי דְּעַבְד לִיה
 עוֹקֵבָא, וְאַרְמֵי לִיה
 לְאַחוּרָא. מָאֵי אַחוּרָא.
 אַקְדִּים לִיה, דִּיפּוּק
 בְּקַדְמִיתָא לְהַאי עֲלָמָא.
 אָמַר יַעֲקֹב לַעֲשׂו, טוֹל אֶתְּהָ
 הַאי עֲלָמָא בְּקַדְמִיתָא, וְאַנָּא
 לְבַתֵּר.

תָּא חַזִּי, מָה כְּתִיב, (בראשית
 טו) וְאַחֲרַי כֵּן יַעַז אַחִיו
 וַיְדוּ אַחֻוּת בְּעַקֵּב עֲשׂו. מָאֵי
 בְּעַקֵּב עֲשׂו. וְכִי סִלְקָא דְּעַתְדָּא
 דְּהוּוּ אַחִיד יְדִיה בְּרַגְלִיהָ,
 לָאו הָכִי. אֵלָא, יְדוּ אַחֻוּת
 בְּמָאן דְּהוּוּ דְּהוּוּ עַקֵּב,
 וּמְנוּ עֲשׂו. דְּהָא עֲשׂו עַקֵּב

אֵלִין אֵינּוּן תְּרִין נְשִׁין,
 דְּהָא כְּמָה
 דְּאַקְדִּימוּ, הָכִי אֵינּוּן
 מִתְאַחֲרוּן, לְגַבֵּי קָלָא דְּנַחֲשׁ,
 עַד דְּאַדְבִּיק קָלָא
 בְּקָלָא, וְכְמָה דְּמִתְאַחֲרוּן
 לְמַעַבְד צַעְרָא לְבַעֲלָהּ
 (בְּעֻבְדָּה) בְּעַפּוּבָא דְּמִצּוּהָ, הָכִי
 אַקְדִּים קָלָא דְּנַחֲשׁ,
 לְאַתְדִּבְקָא בְּתֵהֵיא קָלָא
 דְּאַתְתָּא. וְאֵלִין אֵינּוּן תְּרִין
 נְשִׁין, דְּקָלָא דְּנַחֲשׁ אַחִיד
 בְּקָלָא דְּלַהוּן, כְּכַלְבָּא
 בְּכַלְבֵּתָא, סְאוּבֵתָא בְּתֵר
 סְאוּבֵתָא, זִינָא בְּתֵר זִינִיתָ.

וְאִם תֵּאמֶר, מָה אֵיכֻפֶּת לָן,
 אֵי אַחִיד קָלָא בְּקָלָא,
 אֵי לֹא אַחִיד. וְוִי דְּהָכִי
 מִתְאַבְדֵּן בְּנֵי עֲלָמָא בְּלֹא
 דְּעַתָּא. הַאי קָלָא דְּאַתְתָּא,
 כִּד אַתְעָרֵב וְאַשְׁתַּתַּף בְּהַדִּי

אֶקְרִי, מִשְׁעֵתָא דְעֵקֶב לִיה
 לְאָחוּי, וּמִיּוֹמָא דְאֶתְבְּרִי
 עֲלָמָא עֵקֶב קָרִי לִיה קוּדְשָׁא
 בְּרִיךְ הוּא, דְכִתִּיב, (בראשית א)
 הוּא יְשׁוּפֵךְ רֹאשׁ וְאֶתָּה
 תְּשׁוּפְנוּ עֵקֶב. אֲנִתְ דְאֶקְרִי
 עֵקֶב, תְּשׁוּפְנוּ בְּקַדְמֵיתָא.
 וְלְבִסּוּף הוּא דִימְחִי רִישְׁךָ
 מִעֲלֵךְ. וּמִנּוּ. סְמָא"ל. דְאִיהוּ
 רִישָׁא דְחוּיָא, דְמְחִי בְּהֵאִי
 עֲלָמָא.

וְעַל דָּא בְּבִטְוִן עֵקֶב אֶת
 אָחוּי, שְׂוִי עֲלִיהָ לְמַחֲוִי עֵקֶב,
 וְנָטַל עֲשׂוּ הָאִי עֲלָמָא
 בְּקַדְמֵיתָא, וְדָא רְזָא
 דְכִתִּיב, (בראשית לו) וְאֵלֶּה
 דְּמַלְכִּים אֲשֶׁר מָלְכוּ בְּאֶרֶץ
 אֲדוּם לְפָנֵי מֶלֶךְ מֶלֶךְ לְבְנֵי
 יִשְׂרָאֵל. וְדָא אִיהוּ רְזָא
 דְאָמַר שְׁלֹמֹה מִלְכָּא, (משלי ב)
 נְחֻלָּה מְבוֹהֶלֶת בְּרֵאשׁוֹנָה
 וְאַחֲרֵיתָהּ לֹא תְבוֹרֵךְ, בְּסוּף
 עֲלָמָא.

וְעַל דָּא (הושע יב) בְּבִטְוִן עֵקֶב
 אֶת אָחוּי וּבְאוּנו שָׂרָה אֶת

קָלָא דְנַחֲשׁ, בְּשֵׁעֵתָא
 דְחֵיבֵית וּמְרִשְׁעֵת נַפְקַת מִגּוּ
 אִיפָּה וּמִשְׁטָטָא בְּעֲלָמָא, אִי
 עֲרַעַת בְּהֵנִי תְרִין קָלִין,
 קָלָא דְנַחֲשׁ, וְקָלָא דְאֶתְתָּא,
 וְאֶתְתָּא אֶתְחַמַּמַת בְּהוּ,
 וְאִינוּן בָּהּ, וְכִיוּן (ס"א דְמוֹתְחַמְמוּן
 רִחָא אֱוִלִין בְּהֵדָה) דְאֶתְחַמַּמַת,
 מִתְעַבְדִין רִחָא, וְאֲגֻלִים
 בְּהֵדָה, עַד דְמִשְׁטָטָא, וְעָאֵל
 בְּמַעָהָ דְהָאִי אֶתְתָּא.

וְהָאִי יִנּוּקָא דִילִידַת, בַּד
 אֶתְתָּא תְהִיא
 חֵיבֵיתָא, פְּקִידַת לִיה לְהֵהוּא
 רִחָא, דְאִיהוּ חַבּוּרָא בִישָׁא,
 קָלָא דְנַחֲשׁ, דְמַכְשֵׁכְשָׁא
 בָּהּ, וְאִיהוּ מְחֵיכָא בִינּוּקָא,
 עַד דְאֶתְתָּא תְהִיא חֵיבֵיתָא,
 כְּאֶתְתָּא דְפְקִידַת בְּרָא
 לְאֶתְתָּא אַחֲרָא, וּמִפְטָפְטָא
 לִיה וְחֵיכַת לִיה, בְּפִטְפוּטָא

אֱלֹהִים. מֵאֵי וְאוֹנוּ. הַכִּי
אָמְרוּ בְּחִילָא וְתוֹקְפָא דִּילִיָּה
יְאוּת, אֲבָל לָאו הַכִּי. בְּרִירו
דְּמִלָּה, יַעֲקֹב דִּיּוֹקְנָא עֲלָאָה
הָוָה, וְגוֹפָא קְדִישָׁא. דְּלִית
גּוֹפָא מִיּוֹמָא דְּהָוָה אָדָם
הָרָאשׁוֹן, בְּגוֹפָא דִּיעֲקֹב,
וְשׁוֹפְרִיָּה דְּאָדָם הָרָאשׁוֹן,
הַהוּא שׁוֹפְרִיָּה מִמֶּשׁ הָוָה
לִיָּה לִיעֲקֹב. וְדִיּוֹקְנִיָּה
דִּיעֲקֹב, דִּיּוֹקְנָא דְּאָדָם
הָרָאשׁוֹן מִמֶּשׁ.

אָדָם הָרָאשׁוֹן, בְּשַׁעֲתָא
דְּאֲתָא הוּיָא
וְאֲתַפְתָּה עַל יְדוּי, יְכִיל הוּיָא
לִיָּה. מֵאֵי טַעֲמָא. בְּגִין דְּלָא
הָוָה תּוֹקְפָא לְאָדָם הָרָאשׁוֹן,
וְעַד כְּעַן לָא אֲתִיִּלִּיד מֵאֵן
דְּהָוָה תּוֹקְפָא דִּילִיָּה. וּמִנּוּ
תּוֹקְפָא דְּאָדָם הָרָאשׁוֹן. דָּא
שֵׁת, דְּהָוָה בְּדִיּוֹקְנָא דְּאָדָם
הָרָאשׁוֹן מִמֶּשׁ, דְּכַתִּיב,
(בראשית ה) וַיּוֹלֵד בְּדַמּוֹתָו
כְּעֲלָמוֹ וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ שֵׁת.

עַד דְּתִיתִי אִמִּיָּה. כִּי עֲבָדָא
הָאֵי רוּחָא. וְזִמְנִין סְגִיָּאִין,
דְּאִיָּהוּ שְׁלִיחָא דִּיהָיָא
חִיבְתָא, וְקִטְלָא לִיָּה, הָדָא
הוּא דְּכַתִּיב, (קהלת ד) וּמִיַּד
עוֹשְׁקִיָּהֶם כַּח. וְלָא (דף קי"א ע"ב)
כְּמָה דְּאֲתוֹן אֲמַרִּין. אֲלָא
הַהוּא כַּח דְּהָוָה רוּחָא, וְעַל
דָּא, תְּרִין זִמְנִין כְּתִיב בְּהָאֵי
קְרָא, וְאִין לָהֶם מְנַחֶם. חַד
מְלִילִית חִיבְתָא, וְחַד
מִהָהוּא רוּחָא.

אֵי סְבָא, הַשְׁתָּא אֵית לָךְ
רְחִימִין, וְאֲתָ מִשְׁתַּעֲי,
כְּמֵאן דְּלָא חָמִית אִינּוֹן
מְגִיחֵי קְרָבָא, הָא פְּלָהוּ
בְּשִׁלְמָא עִמָּךְ. הַשְׁתָּא מְכָאן
וְלַהֲלָאָה, לָא אַעֲדֵי מְנַאי
מֵאֲנֵי קְרָבָא בְּדִיל לְאֲדַכְרָא
שְׁמִי.

הָהוּא חָטְאת רוּבִין, קָאִים
 עַל פִּתְחָא כְּכֻלָּא.
 בְּזִמְנָא דִּקְלָא בִּתְרִייתָא,
 דִּיהִיבַת אֶתְתָא, נְפִיק, אִיהוּ
 דְּלִיג מֵעַל פִּתְחָא וְאֶתְעַבַּר
 מִתְמָן, וְאִזִּיל אֲבִתְרָה. מֵאִי
 מִצָּמֵא. בְּגִין דִּקּוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שְׁדַר חַד מִפִּתְחָא
 דִּילִיָּה, וְקָלָא פֶּרְחָא, וּמִפִּתְחָא אֲתִיא, וְחוּיָא אִזִּל בְּתַר
 קָלָא דִּהוּא נְפִיק לְעֵלְמָא, וְעַד טוּרָא דְּבִטְנָא אִזִּיל,
 וּמְכַשְׁפָּשָׂא, עַד עֵידָן דִּאֲתַנְקִיאת, מִתְהוּא זִוְהָמָא,
 דְּנִשְׁכִּין דְּחוּיָא בִּישָׂא. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מְסַבֵּב
 סְבוּבִין, וְעֵבִיד עוֹבְדִין כְּדָקָא יָאוּת.

וְכֹל דָּא, בְּגִין דִּתְהוּא בְּטָן אֲתַדְחִיא. הָא וְדֵאִי, אֲתַדְחִיא
 מִתְהוּא בְּטָן, וְלִית לִיה חוּלְקָא, וְאֲתַדְחִי מִבְּטָן
 דִּלְתַתָּא, דְּשָׂאֵר נָשִׁין דְּעֵלְמָא דְּאִתְּרַע עַל גַּב דְּעֵבִיד צַעַר
 לָא אֲתִיִּיחִיב לִיה רִשׁוּ לְשִׁלְטָאָה בֵּיה. וּמֵאֵן בְּטָן אֲתִיִּיחִיב
 לִיה, וְאִיהוּ שְׁלִיט עָלֵיה. הָהוּא בְּטָן דְּסוּטָה, דְּכִתִּיב,
 (במדבר ה) וְצָבְתָה בִּטְנָה, בְּגִין דִּתְהוּא בְּטָן, עֵבִיד בֵּיה נּוֹקְמִין
 לְרַעוּתֵיה, וְהֵאִי בְּטָן דִּילִיָּה אִיהוּ, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא
 יְהִיב לִיה בְּגִין דִּלָּא אֲתַדְחִי מִכְּלָא. הַשְׁתָּא רְחִימִין דִּילִי,
 אֲצִיתוּ. לָא חֲמִינָא לְכוּ, וּמְלִילְנָא לְכוּ. (קהלת א) כָּל

מֵאִי בְּדַמּוּתוֹ כְּצֵלְמוֹ. דִּהוּה
 מְהוּל. וְכַד אֶתָּא מְמִנָּא
 דְּעֵשׂוֹ לְגַבִּי דִּיעֶקֶב, כְּבַר
 אֲתִילִיד תּוֹקְפָא דִּיעֶקֶב,
 דְּאִיהוּ יוֹסֵף. וְזֵהוּ וּבְאוּנו
 שָׂרָה אֶת אֱלֹהִים. (עד כאן
 מִצָּמֵא)

הַדְּבָרִים יִגְעִים, לֹא יִכִּיל אִינִישׁ לְמַלְלָא, אֲפִילוּ מְלִין
דְּאוּרֵייתָא יִגְעִים אִינוּן.

כְּתִיב, (בראשית לב) וַיֹּתֵר יַעֲקֹב לְבֵדוֹ וַיֵּאבֶּק אִישׁ עִמּוֹ,
וּכְתִיב וַיֵּרָא כִּי לֹא יָכוֹל לוֹ וַיַּעַב בְּכַף
יָרְכוּ. וְהָהוּא יָרַךְ דְּרוּוח מִיַּעֲקֹב. וְהָהוּא יָרַךְ בְּחֵלִישׁוֹ
דִּילִיָּה (בראשית נ"א ע"ב, קמ"ד ע"א) עַד דְּאַתָּא שְׁמוּאֵל. מַאי
בְּחֵלִישׁוֹ דְּלֹא מְשִׁיךְ נְבוּאָה. כִּד אַתָּא שְׁמוּאֵל, נִטְלָה הָהוּא
יָרַךְ, וְסִלְקִיה מִתְּהוּא אַתָּר, וְחֲטָף לִיה מַנְיָה, וּמִתְּהוּא
זְמַנָּא אֲתַעְדֵי מַנְיָה, וְלֹא הָוָה לִיה חוּלְקָא בְּקַדוּשָׁה כְּלָל.
קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא קַפְתָּ, וְלֹא דְחֵי לִיה מְכַלָּא, בְּגִין
דְּנִטְלָה שְׁמוּאֵל יָרַךְ דִּילִיָּה, אֲלֵא יְהִיב לִיה
חוּלְקָא חֲדָא. מַאי אִיהִי. יְהִיב לִיה הָהוּא יָרַךְ וּבִטְוֹן
דְּסוּטָה, חֲלָף הָהוּא יָרַךְ וּבִטְוֹן, דְּאַעְדֵי מַנְיָה. וְעַל דָּא
תְּרוּוּיָהוּ יְהִיב לִיה קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לְמַהוּי אַתָּרָא
דְּקַדְשָׁא פְּנוּי מְכַל סְאָבוּתָא.

וְלַנְפִּיל יָרַךְ. מַהוּ וְלַנְפִּיל, וְנִפְלָה יָרְכָה וְלַצְבוּת, וְצָבְתָה
יָרְכָה מְבַעֵי לִיה. אֲלֵא, כְּמַאן דְּאַשְׁדֵי גְרַמָּא
לְכַלְבָּא, וְאָמַר לִיה, טוּל הָאִי לְחוּלְקָךְ. וּמְכַלָּא לָא
אַבְאִישׁ קָמִיָּה, אֲלֵא דְגָזְלוּ (ס"א דְּאַפִּיקוּ) מַנְיָה יָרַךְ, בְּגִין
דְּאִיהוּ יַגַּע וְלֹאֵי עָלִיָּה, וְרוּוח לִיה וְאַפִּיקוּ לִיה מַנְיָה. וְעַל
דָּא, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲפִיל לִיה, גְרַמָּא דָּא דְּסוּטָה,
וְאַפִּיק לִיה כְּדַקְא מְרָן, וּבְדָא אִיהוּ רֵוִי וְחֲדֵי.

כָּל אֵינּוֹן רְתִיכִין וְסִייעָתָא דִּילֵיהּ, בְּעָאן תְּדִיר יִרְךְ,
 וְאֲזַלִּי בְּכִסּוּפָא אֲבַתְרִיהּ. וּבְגִין דָּא, (קר"ב ע"ב) הֲנִי בְּרַכִּי
 דְּרַבָּנָן דְּשִׁלְהִי, מִן דָּא אִיהוּ. דְּכָל פְּסוּפָא דְלַהוֹן, בְּתַר
 יִרְךְ אִיהוּ, וְכָל שְׁפָן יִרְךְ דְּרַבָּנָן, וְכָל מְלָה אֲהֲדַר
 לְאַתְרִיהּ, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא גָרַע פְּלוּם, מִפְּל מַה
 דְּאַצְטְרִיךְ, וְלֹא בְּעָא דִּיקְרַב לְקְדוּשָׁה, בַּר עֲמִיּה וְעַדְבֵּיהּ
 חוּלְקִיָּה וְאַחֲסַנְתִּיָּה. כַּמָּה דְעֵבִיד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא
 לְעֵילָא, הֲכִי עֲבַדִּי יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא, וְהֲכִי אֲצְטְרִיךְ
 לְמַעַבְד, וְהֲכִי תַנִּינוּ, אֲסִיר לִיהּ לְיִשְׂרָאֵל, לְמִילְךָ
 אֲוִרִייתָא לְעוּבְדֵי פּוֹכְבִים וּמְזֻלוֹת, דְּכַתִּיב, (תהלים קמז)

מִגִּיד דְּבַרְיוֹ לְיַעֲקֹב וְגו', לֹא עָשָׂה כֵן לְכָל גּוֹי וְגו'.

וְעַל דָּא דְּחִי לִיהּ יַעֲקֹב, וְדְחִי לִיהּ שְׁמוּאֵל, דְּלֹא יְהֵא
 לִיהּ חוּלְקָא (דף קר"ב ע"א) בְּקְדוּשָׁא. וּבְגִין דָּא, כָּל נְטִירוֹ
 דְּבָבוּ לְיִשְׂרָאֵל, עַל דָּא אִיהוּ. לְכַלְבָּא דְּחַטִּיף עוֹפָא דְּכִיָּא
 מִן שׁוֹקָא, וְאִייתִי לִיהּ, וְעַד לָא אֲתַבַּר, אֲתָא חַד בַּר נֶשׁ
 וְחַטְפָּא מִנֵּיהּ, לְבַתַּר יְהִיב לִיהּ חַד גְּרָמָא גְּרִירָא בְּלֹא
 תּוֹעֲלָתָא.

כֶּף לְשָׂרוֹ שֶׁל עֵשׂוֹ, אֲפִיקוּ לִיהּ מִתְּהוּא בְּטָן, חֲטִיפוֹ מִנֵּיהּ
 תְּהוּא יִרְךְ. לְבַתַּר יְהִיבוּ לִיהּ גְּרָמָא חַד, תְּהוּא בְּטָן
 וְתְהוּא יִרְךְ דְּסוּטָה, וְלֹא אֲחַרָא. הָא גְּרָמָא, דְּקָא יְהִיבוּ
 לִיהּ לְחוּלְקִיָּה וְעַדְבֵּיהּ, וְעַרְב לִיהּ. וּבְגִין כֶּף, כָּל דֵּינִין

דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דִּינִין דְּקְשׁוּט אִינוּן, וּבְנֵי נֶשָׂא לָא יִדְעִין, וְלֹא מִשְׁגִּיחִין לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְכִלְהוּ בְּאַרְח קְשׁוּט. הִיא אִסְטִיאת גְּרָמָה מִבְּעֵלָה, כְּמָה דְּאֵת אָמַר (משלי ב) הַעֲזֹבֵת אֲלוֹף נְעוּרֶיהָ וְגו', אֹף הָכִי אֶתְתָּא, כְּגוּוּנָא דִּילָהּ בְּאַרְעָא.

תָּא חֲזִי, מֵאן דְּאֶשְׁכַּח חֲבֵרָא כְּוֹתִיָּה, דְּעָבִיד כְּעוּבְדוּי בְּעֵלְמָא, רַחִים לִיָּה, וְאֶתְדַבֵּק בְּהַדִּיָּה, וְעָבִיד עֲמִיָּה טִיבוּ. אֲבָל סְטָרָא אַחֲרָא לָאו הָכִי, כִּיּוֹן דְּאֶשְׁכַּח מֵאן דְּשָׁבַק סְטָרָא דְּקְדוּשָׁה דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְעָבִיד כְּעוּבְדוּי, וְאֶתְדַבֵּק בָּהּ, כְּדִין בְּעִיָּא לְשִׁיזָּאָה וְלֶאֱפָקָא לִיָּה מִעֵלְמָא. הֵאִי אֶתְתָּא, עֲבַדְתָּ כְּעוּבְדָּהָא, וְאֶתְדַבַּקְתָּ בָּהּ, חֲזִי מַה דְּעֲבַדְתָּ בָּהּ, וְצַבְתָּהּ בְּטִנָּה וְנִפְלָה יִרְכָּה. קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָאו הָכִי, מֵאן דְּשָׁבִיק לְסְטָרָא אַחֲרָא, וְאֶתְדַבֵּק בֵּיָּה בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כְּדִין רַחִים לִיָּה, וְעָבִיד לִיָּה כָּל טִיבוּ דְּעֵלְמָא. הַשְׁתָּא סְבָא אֶתְקִין גְּרַמִּיָּה, דְּהָא חוּיָא אֲזִיל לִיָּה, וּבְעָא לְאַתְגָּרָא בְּהַדְּדָהּ, וְלֹא יִכִּיל. פְּתַח וְאָמַר (קהלת א) מַה יִּתְרוֹן לְאָדָם בְּכָל עֲמָלוֹ שִׁיעֲמוּל תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ, וְכִי לֹא אֶתָּא שְׁלָמָה אֶלָּא לְאוּלְפָּא מְלָה דָּא. אֵלוּ אָמַר (ס"א וְכִי מַה אֶתָּא שְׁלָמָה מְלָכָא לְאַלְפָּא בְּמִלָּה דָּא וְתוּ אֵלוּ אָמַר) בְּעֲמָלוֹ שִׁיעֲמוּל יְאוּת, דְּהָא אֶשְׁתָּאֵר עֲמָל, דְּאִית בֵּיָּה יִתְרוֹן. אֶלָּא כִּיּוֹן דְּכָתִיב בְּכָל עֲמָלוֹ, הָא כָּלְלָא